

BASIN AÇIKLAMASI

EKİM-2013

URAP

(University Ranking by Academic Performance)

25/10/2013

URAP (University Ranking by Academic Performance)

www.urapcenter.org

info@urapcenter.org

Özet

ODTÜ Enformatik Enstitüsü bünyesinde faaliyet gösteren URAP laboratuvarı tarafından hazırlanan **URAP 2013 Dünyanın Akademik Performansı En yüksek 2000 Üniversitesi** ve **URAP-TR 2013 Türkiye Özel Sıralaması (125 Üniversite)** 24 Ekim 2013 tarihinde açıklanmıştır.

2013 yılı için yapılan URAP dünya sıralamasında Harvard Üniversitesi birinci sıradaki yerini korumuş, bu üniversiteyi John Hopkins, Toronto, Stanford, UC Berkeley üniversiteleri takip etmiştir. İlk 20 üniversitenin ülkelere dağılımı incelendiğinde A.B.D. (14), İngiltere (4), Kanada (1) ve Japonya'da (1) yer alan üniversitelerin dünya genelinde öne çıktığı görülmektedir. URAP 2013 Dünya Sıralamasında Türkiye'den İstanbul Üniversitesi (417), Hacettepe Üniversitesi (458), ODTÜ (474) ve Ege Üniversitesi (486) ilk 500 üniversite arasında yer almıştır. URAP sıralamasına göre dünyanın ilk 1000 üniversitesi arasında 19, ilk 2000 üniversitesi arasında ise 73 Türk üniversitesi yer almıştır.

2013 yılı için yapılan ve dünya sıralamasına göre öğretim üyesi başına düşen makale, doktora öğrenci sayısı gibi ek kriterler içeren URAP-TR Türkiye Özel sıralamasında ise Hacettepe Üniversitesi, ODTÜ, İstanbul Üniversitesi, İTÜ ve Ege Üniversitesi ilk beş üniversite olarak sıralanmıştır.

Giriş

Günümüzdeki rekabet ortamında dünya üniversitelerini çeşitli ölçütlere göre sıralayan sistemler giderek daha fazla ilgi çekmekte, yeni sıralama sistemleri geliştirilmekte ve bu sıralama sistemlerinde kullanılan ölçütler tartışılmaktadır. Akademik performansını değerlendirebilmek ve gelişimini sürdürecekt stratejiler üretebilmek için her üniversitenin diğer dünya üniversiteleri arasındaki konumunu değerlendirmeye ihtiyacı vardır.

2003'ten itibaren geliştirilen ARWU-Jiao Tong (Çin), Times (İngiltere), QS (İngiltere), Leiden (Hollanda), HEEACT (Tayvan), Webometrics (İspanya), SCImago (İspanya) gibi sıralama sistemleri dünya üniversitelerini çeşitli kriterlere göre sıralayarak bu ihtiyaca karşılık vermeyi amaçlamıştır. Sıralama sistemlerinde Scopus, Web of Science ve Google Scholar gibi dünyaca tanınmış ve güvenilir kaynaklardan elde edilen verilerin kullanılması bu sistemlerin objektifliğini artırmaktadır. Ancak, çoğu sıralama sisteminin dünyanın ilk 500 üniversitesiyle sınırlı olması, çoğunlukla gelişmiş ülkelerin üniversitelerinin sıralamalarda yer bulmasına neden olmuştur. Gelişmekte olan ülkelerde yer alan üniversitelerin de küresel, bölgesel ve ulusal seviyelerde durumlarını değerlendirebilmeye ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacı karşılamak için ODTÜ URAP laboratuvarında daha geniş kapsamlı bir sıralama sistemi geliştirilmiştir.

URAP (University Ranking by Academic Performance) laboratuvarı ODTÜ Enformatik Enstitüsü bünyesinde akademik performansa dayalı sıralama sistemleri üzerinde bilimsel çalışmalar yapmak üzere kurulmuştur. URAP laboratuvarı bünyesinde akademik performans kriterleri üzerinde yapılan araştırmalar değişik disiplinlerden gelen üyelerin katılımıyla sürdürülmektedir. Akademik performansları bakımından **dünyanın en önde gelen 2000 üniversitesi** ve **Türkiye'nin 125 üniversitesi** için geliştirilen URAP-TR sıralama sonuçları 24 Ekim 2013 tarihinde <http://www.urapcenter.org/2013> ve <http://tr.urapcenter.org/2013/> sayfalarında ilan edilmiştir.

URAP Dünya Sıralaması Amaç ve Kapsamı

URAP sıralama sistemi akademik kalitenin ölçümüne odaklanmıştır. Sıralama sisteminin oluşturulması için dünyada en fazla yayın yapan 3000 üniversitenin bilimsel performans verileri toplanmıştır. Her üniversiteye bir sonraki kısımda açıklanan kriterlere göre gösterdiği performans doğrultusunda bir puan verilmiştir. Devlet araştırma kurumları (TÜBİTAK, Çin Bilimler Akademisi, Rusya Bilimler Akademisi vb.) bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Değerlendirmeye alınan 3000 üniversite arasında performansı en yüksek olan ilk 2000 üniversite sıralanmıştır. Sıralanan üniversiteler dünyadaki yüksek öğrenim kurumlarının yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır. Dolayısıyla URAP sıralaması mevcut sıralama sistemleri içerisinde en geniş kapsamlı olan sıralamalardan bir tanesidir. URAP sıralama sistemi dünyaca tanınmış ve güvenilir bilgi kaynaklarından elde edilen objektif verilere dayanarak oluşturulmuştur. URAP sistemi üniversiteleri sıralarken çok sayıda kriteri göz önünde bulundurmaktadır.

URAP 2013 Dünya Sıralaması Sonuçları

2013 yılında URAP sıralama sistemine göre ilk 20 Dünya Üniversitesi aşağıdaki tabloda sıralanmıştır (Tam listeye <http://www.urapcenter.org/2013/world.php?q=MS0yNTA=> adresinden erişilebilir):

Tablo 1: URAP 2013 Dünya sıralamasında ilk 20 içerisinde yer alan üniversiteler

Üniversite	Ülke	Toplam Puan
1. Harvard University	A.B.D.	600,00
2. Johns Hopkins University	A.B.D.	570.45
3. University of Toronto	Kanada	569.38
4. Stanford University	A.B.D.	560.12
5. University of California Berkeley	A.B.D.	554.69
6. University of Oxford	İngiltere	552.28
7. University of Washington Seattle	A.B.D.	551.36
8. University of Michigan Ann Arbor	A.B.D.	546.89
9. University of California Los Angeles	A.B.D.	540.05
10. University of Cambridge	İngiltere	532.86
11. University of Tokyo	Japonya	531.60
12. University of California San Diego	A.B.D.	509.75
13. University of Pennsylvania	A.B.D.	509.72
14. Massachusetts Institute of Technology	A.B.D.	503.97
15. University of California San Francisco	A.B.D.	502.86
16. Imperial College	İngiltere	496.35
17. Columbia University New York	A.B.D.	495.17
18. Yale University	A.B.D.	491.01

19. University College London	İngiltere	487.71
20. Duke University	A.B.D.	483.50

2013 URAP dünya sıralamasında Harvard Üniversitesi birinci sıradaki yerini korumuş, bu üniversiteyi John Hopkins, Toronto, Stanford ve UC Berkeley üniversiteleri takip etmiştir. İlk 20 üniversitenin ülkelere dağılımı incelendiğinde A.B.D. (14), İngiltere (4), Kanada (1) ve Japonya’da (1) yer alan üniversitelerin dünya genelinde öne çıktığı görülmektedir.

URAP 2013 Dünya Sıralaması’nda Türkiye’den İstanbul Üniversitesi (417), Hacettepe Üniversitesi (458), ODTÜ (474) ve Ege Üniversitesi (486) ilk 500 üniversite arasında yer almıştır. URAP sıralamasına göre dünyanın en iyi 1000 üniversitesi arasında 19, en iyi 2000 üniversitesi arasında ise 73 Türk üniversitesi yer almaktadır (Tam listeye <http://www.urapcenter.org/2013/country.php?ccode=TR&rank=all> adresinden erişilebilir).

URAP Dünya Sıralamasında Uygulanan Yöntem

Sıralama Kriterleri

URAP’ın En İyi 2000 Dünya Üniversitesi sıralamasında 6 akademik üretkenlik kriteri kullanılmıştır. URAP akademik üretkenliğe odaklanan bir sistem olduğu için sıralama sisteminin temelini üniversitelerin yaptığı bilimsel yayınlar oluşturmaktadır. Yapılan yayınların hem niteliğini hem de niceliğini göz önünde bulunduran kriterlerin yanı sıra, uluslararası işbirliğine yönelik göstergeler de değerlendirme kapsamında tutulmuştur. Kullanılan kriterler, veri kaynakları ve değerlendirmeye dahil edilen süre aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 2: URAP Dünya sıralamasında kullanılan kriterler ve veri kaynakları

Kriter	Amaç	Süre	Kaynak
Makale Sayısı	Mevcut bilimsel üretkenlik	2012	WoS
Toplam Bilimsel Doküman Sayısı	Uzun süreli üretkenlik	2008 – 2012	WoS
Atıf Sayısı	Araştırmanın Etkisi	2012	WoS
Toplam Dergi Etkinlik Çarpanı	Bilimsel Etki	2008 – 2012	WoS
Dergi Atıf Etkinliği Toplamı	Araştırma Kalitesi	2008 – 2012	WoS
Uluslararası İşbirliği	Uluslararası İtibar	2008 – 2012	WoS

Makale Sayısı 2012 yılında Web of Science tarafından taranan dergilerde yayımlanmış makalelerin toplam sayısıdır. Bu kriter bir üniversitenin mevcut bilimsel üretkenliğini ölçmektedir.

Toplam Bilimsel Doküman Sayısı 2008-2012 yılları arasında Web of Science tarafından taranmış yayınların toplam sayısıdır. Bilimsel dokümanlar bilimsel dergilerde yayımlanan makaleler, konferans bildirimleri, akademik kitaplar, özetler, teknik raporlar gibi geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Dolayısıyla bu kriter bir kurumun uzun süreli akademik üretkenliğini ölçmektedir.

Atıf 2008-2012 yılları arasında yayınlanmış makalelerin 2012 yılı içerisinde aldığı atıfların toplamını ifade etmektedir. Bu kriter bir kurumun bilimsel üretkenliğinde kalitenin sürdürülebilirliğini ifade etmektedir. Atıf verileri Web of Science'ın Citation Report servिसinden alınmıştır. Yazarların kendi yayınlarına yaptıkları atıflar değerlendirme dışında tutulmuştur.

Toplam Dergi Etkinlik Çarpanı bir üniversitenin 2008-2012 yılları arasında yayın yaptığı bilimsel dergilerin etkinlik çarpanlarının ağırlıklı toplamıdır. Bu değerler Web of Science'ın 2012 yılı için yayınladığı dergi etkinlik çarpanı değerlerine bağlı olarak aşağıdaki formüle göre hesaplanmıştır:

Toplam Dergi Etkinlik Çarpanı

$$= \sum_{i=1}^n (i \text{ Dergisinin Etkinlik Çarpanı}) \times (i \text{ Dergisinde Yayınlanan Toplam Makale Sayısı})$$

Dergi Atıf Etkinliği Toplamı 2008-2012 yılları arasında yayınlanan makalelerin atıf aldığı yayınların basıldığı dergilerin etkinlik çarpanlarının toplamıdır. Bu kriter yardımıyla alınan atıfların kalitesinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu değerler Web of Science'ın 2012 yılı için yayınladığı dergi etkinlik çarpanı değerlerine bağlı olarak aşağıdaki formüle göre hesaplanmıştır:

Dergi Atıf Etkinliği Toplamı

$$= \sum_{j=1}^n (j \text{ Dergisinin Etkinlik Çarpanı}) \times (\text{Üniv. Yayınlarının } j \text{ Dergisinden Atıf Aldığı Makale Sayısı})$$

Uluslararası İşbirliği kriteri bir üniversitenin uluslararası itibarını ifade etmektedir. 2008-2012 yılları arasında bir üniversitenin başka bir ülkede yer alan kurumlarla yaptığı toplam ortak yayın sayısını gösterir. Veriler Web of Science veri tabanından elde edilmiştir.

Veri Toplama

URAP dünya sıralamasında kullanılan veriler Web of Science veritabanı ile üniversitelerin isimlerini içeren listelerden elde edilmiştir. URAP tarafından her yıl dünyada en çok yayın yapan ilk 3000 üniversite belirlenmektedir. Bu üniversiteler arasında son yıldaki yayın performansı en düşük olanlar listeden çıkarıldıktan sonra, URAP kriterlerine göre yapılan puanlamada performansı en yüksek olan ilk 2000 üniversite ilan edilmektedir.

Puanlama, Ağırlıklandırma ve Birleştirme

Uyguladığımız istatistiksel yöntemler URAP dünya sıralaması kriterleri için kullandığımız ham verilerin normal dağılmadığını göstermiştir. Bu nedenle puanlar, üniversitelerin ham verileri medyan değerinin altında ve üstünde bulunan değerler olmak üzere iki grup halinde

toplandıktan sonra, doğrusal olarak hesaplanmıştır. Delfi sistemine göre uzman görüşleri alınarak belirlenen kriter ağırlıkları aşağıda verilmiştir:

- Makale Sayısı: %21
- Toplam Bilimsel Döküman Sayısı: %10
- Atıf: %21
- Toplam Dergi Etkinlik Çarpanı: %18
- Dergi Atıf Etkinliği Toplamı: %15
- Uluslararası İşbirliği: %15

URAP-TR 2013 Türkiye Sıralaması

URAP Türkiye Sıralaması'nda YÖK'ün 2010 yılı toplam yayın sıralamasında yer verdiği 125 üniversite değerlendirmeye alınmıştır. Ayrıca son 4 yıl boyunca 4 yıllık bölümlere öğrenci alan ve 4 yıllık bölümleri mezun veren üniversitelerimiz de bu listeye eklenecektir. Genel sıralamanın yanı sıra 2000 yılından önce kurulan üniversiteler, tıp fakültesi bulunan üniversiteler ile devlet ve vakıf üniversiteleri de kendi grupları içerisinde ayrıca sıralanmaktadır.

Sıralamada, YÖK, ÖSYM, Web of Science gibi güvenilir kaynaklardan alınan ve yayın sayısı, kişi başına düşen yayın sayısı, atıf sayısı, kişi başına düşen atıf sayısı, toplam bilimsel döküman sayısı, kişi başına düşen toplam döküman sayısı, doktora öğrenci sayısı, doktora öğrenci oranı, kişi başına düşen öğrenci sayısı gibi bilimsel üretkenliğe dayanan veriler kullanılmaktadır. Genel Türkiye sıralaması, 2000 yılından önce kurulmuş olan üniversiteler, 2000'den sonra kurulmuş yeni üniversiteler, tıp fakültesi olan ve olmayan üniversiteler, devlet ve vakıf üniversiteleri aşağıdaki tabloda açıklanan 9 kriter üzerinden hesaplanan puanlara göre sıralanmıştır:

Tablo 3: URAP Türkiye sıralamasında kullanılan kriterler ve veri kaynakları

Kriter	Amaç	Açıklama	Kaynak
Makale Sayısı	Araştırma	2012 yılına ait SCI, SSCI ve AHCI taramalarına giren makale sayısı	WoS
Öğretim Üyesi Başına Düşen Makale Sayısı	Araştırma	2012 yılına ait SCI, SSCI ve AHCI taramalarına giren makale sayısı / 2012 yılı Öğretim Üyesi Sayısı	WoS ve YÖK
Atıf Sayısı	Araştırma	2008-2012 yılları arasında yayınlanan makalelere 2012 yılında yapılan atıf sayısı	WoS
Öğretim Üyesi Başına Düşen Atıf Sayısı	Araştırma	2008-2012 yılları arasında yayınlanan makalelere 2012 yılında yapılan atıf sayısı / 2012 yılı Öğretim Üyesi Sayısı	WoS ve YÖK
Toplam Bilimsel Doküman Sayısı	Araştırma	2008-2012 yılları arası yapılan toplam yayın, tebliğ vb. sayısı	WoS

Öğretim Üyesi Başına Düşen Toplam Bilimsel Doküman Sayısı	Araştırma	2008-2012 yılları arası yapılan toplam yayın, tebliğ vb. sayısı / 2012 yılı Öğretim Üyesi Sayısı	WoS
Doktora Öğrenci Sayısı	Eğitim ve Araştırma	2008-2012 Öğretim Yılı doktora öğrenci sayısı	ÖSYM
Doktora Öğrenci Oranı	Eğitim ve Araştırma	2008-2012 Öğretim Yılı doktora öğrenci sayısı / aynı dönemdeki toplam öğrenci sayısı	ÖSYM
Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Eğitim	2008-2012 Öğretim Yılı toplam öğrenci sayısı / 2012 yılı Öğretim Üyesi Sayısı	ÖSYM ve YÖK

URAP 2013 Türkiye Genel Sıralama Sonuçları

2013 yılında URAP sıralama sistemine göre ilk 20 Türk Üniversitesi aşağıdaki tablodaki gibi sıralanmıştır (125 üniversitenin sıralandığı tam liste ile 2000 yılından önce/sonra kurulan, tıp fakültesi olan/olmayan, doktora öğrencisi olan/olmayan ve devlet/vakıf üniversiteleri için yapına özel sıralamalara <http://tr.urapcenter.org/> adresinden erişilebilir):

Tablo 4: URAP 2013 Türkiye sıralamasında ilk 20 içerisinde yer alan üniversiteler

Üniversite	Toplam Puan
1. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	808.59
2. ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	799.11
3. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	740.66
4. İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	734.94
5. EGE ÜNİVERSİTESİ	732.50
6. ANKARA ÜNİVERSİTESİ	726.37
7. BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ	721.51
8. GAZİ ÜNİVERSİTESİ	699.97
9. GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	686.14
10. SABANCI ÜNİVERSİTESİ	676.10
11. İ.D. BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	671.79
12. İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	670.84
13. KOÇ ÜNİVERSİTESİ	644.15
14. SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	620.30
15. ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	617.71

16. ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	617.18
17. GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	614.97
18. ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	595.00
19. TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	589.94
20. FATİH ÜNİVERSİTESİ	580.51

Puanlama, Ağırlıklandırma ve Birleştirme

Değerlendirmeye alınan 125 Türk üniversitesinin yukarıda belirtilen 9 kriter için hesaplanan ham değerleri, her kriterin istatistiksel dağılımı göz önünde bulundurularak 100 üzerinden hesaplanan puanlara dönüştürülmüştür. Yukarıdaki 9 kriterden alınan puanların toplamı her üniversitenin toplam puanını vermektedir. Toplam puan hesaplanırken tüm kriterler eşit ağırlıkta değerlendirilmiştir.

Puanlama sırasında ham veri oranında doğrusal puanlama yöntemi kullanıldığında aykırılık gösteren üniversiteler diğer üniversiteleri daha kısıtlı bir puan aralığına sıkıştırılmaktadır. Bu durumun olumsuz etkisini azaltmak amacıyla hesaplama sırasında boyuttan bağımsız (ör. öğretim üyesi başına düşen makale, atıf, toplam yayın ve doktora öğrenci sayıları ve doktora öğrenci oranı) ve boyuta bağımlı kriterler (ör. toplam makale, atıf, toplam yayın ve doktora öğrencisi sayıları) iki ayrı grupta ele alınmıştır. Boyuttan bağımsız kriterler için ham değeri medyan değerinden dördebölenler aralığının 3 ve 1.5 katı uzaklıkta olan üniversiteler aykırı durumlar olarak değerlendirilmiştir. Bu üniversitelere sırasıyla 100 ve 99 puan verildikten sonra, geriye kalan üniversitelere 98-0 puan aralığı, o kriterden aldıkları ham değer oranında doğrusal olarak dağıtılmıştır. Boyuta bağımlı olan kriterlerde ham verilerin Lotka kanuna uygun bir dağılım göstermesi dolayısıyla logaritmik dönüşüm uygulanmış ve 100-0 puan aralığı bu değerlerin karesi oranında üniversitelere dağıtılmıştır.

Sonuç

URAP'ın geliştirdiği sıralama sistemleri Türk ve dünya üniversitelerini iyi veya kötü olarak sınıflandırmak amacıyla değildir. Web of Science gibi uluslararası kaynaklar kullanılarak Türk ve dünya üniversiteleri için geliştirdiğimiz sıralama sistemleri her üniversitenin kendi konumu hakkında bilgi sahibi olmasına yardımcı olma amacını gütmektedir. Bu sistemle üniversitelerin küresel ve ulusal seviyelerde karşılaştırmalar yapmalarını sağlayarak belirli ölçütlere göre gelişmeye açık yanlarını fark etmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktayız. Diğer sıralama sistemlerinde olduğu gibi bu sistemin de eleştiriye açık yönleri bulunmaktadır. Mevcut sistem yaptığımız çalışmalar ve aldığımız görüşler doğrultusunda sürekli olarak güncellenecek ve geliştirilecektir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Enformatik Enstitüsü'nde **URAP** (University Ranking by Academic Performance) Laboratuvarında yürütülen bu çalışmamız Danışma Kurulu, Teknik Kurul ve Teknik Ekibin ortak ürünüdür. Danışma Kurulu'muzda yer alan Prof.Dr. Nusret Aras, Prof.Dr. Tunçalp Özgen, Prof.Dr. Engin Ataç, Prof.Dr. Ülkü Bayındır, Prof.Dr. Attila Aşkar ve Prof. Dr. Yaşar Sütbeyaz'a, Teknik Kurulu'muzda görev yapan Prof Dr. Nazife Baykal, Prof. Dr. Canan Çilingir, Prof. Dr. Ayşen Akkaya, Doç. Dr. Sevgi Özkan, Yrd. Doç. Dr. Murat Perit Çakır, Yrd. Doç. Dr Cengiz Acartürk'e ve Nergis Gürel, Fatih Ömrüzun,

Buket Aran, Pelin Canbaz, Nuray Baltacı, Oğuzhan Alaşehir ve Murat Koçak'tan oluşan Teknik Ekibimize teşekkür ederiz.

Bu çalışmamızın Türk üniversiteleriyle birlikte geliştirmekte olan ülke üniversitelerinin dünya sıralarında daha iyi yerlere çıkmasına katkıda bulunmasını diliyoruz.

Prof. Dr. Ural Akbulut
URAP Koordinatörü
Orta Doğu Teknik Üniversitesi